

2. Kopychynska, Yu. V. 2017. Teoretyko-metodolohichni aspekty formuvannia profesiinoi identychnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii [Theoretical and methodological aspects of forming the professional identity of future specialists in physical rehabilitation]. *Molodyi vchenyi*, 12 (52), p. 387–391.
3. Piekhot, O. M., Stariyeva A. M. 2007. Osobystisno oriientovane navchannia: pidhotovka vchytelia: monohrafiia [Personally Oriented Learning: Teacher Preparation: Monograph]. Mykolaiv: Ilion.
4. Rybalka, V.V. 2002. Osobystisnyi pidkhid yak psykholoho-pedahohichnyi pryntsyp orhanizatsii profilnoi ta profesiinoi pidhotovky uchnivskoi molodi [A personal approach as a psychological-pedagogical principle of organization of profile and professional training of student youth]. *Psychology of Personally Oriented Professional Training of Student Youth: Scientific and Methodical Manual*, Kyiv, Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, p. 80–90.
5. Sysoieva, S. O. 2006. Osnovy pedahohichnoi tvorchosti : pidruch. [Fundamentals of pedagogical creativity: textbook]. Kyiv: Milenium.
6. Sladkopevets, R. V. 2008. Psykholoho-pedahohichneskye uslovia realizatsyi lychnostnooryentirovannoho podkhoda v protsesse formirovannia tvorcheskoho potentsyala vokalista [Psychological and pedagogical conditions of realization of personality-oriented approach in the process of formation of creative potential of a vocalist]. *Local education of the beginning of the XXI century*. - Moscow: Novyi kliuch, p. 170–173.
7. Tykhonova, T. M. 2011. Realizatsiya lychnostno oryentirovannoho podkhoda v professyonalnom obrazovanii [The implementation of a personality-oriented approach in vocational education]. *SUSHPU Bulletin*, 12-1, p. 210-221.

Целью статьи является определение теоретико-методологических аспектов применения личностного подхода в процессе профессионального образования будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии. По результатам проведенного исследования определены принципы и условия применения личностного подхода в процессе профессионального образования будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии. Установлено, что результативность профессионального обучения зависит от того, какую позицию в процессе овладения профессией занимает студент. Личностный подход к профессиональному образованию будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии имеет цель обеспечить самоопределение студентов, создание условий для развития и саморазвития личности в социальной и профессиональной сферах деятельности.

Ключевые слова: личностный подход, профессиональное образование, будущий специалист, физическая терапия, эрготерапия, профессиональная подготовка физических терапевтов.

The purpose of the article is to determine the theoretical and methodological aspects of the application of personal approach in the process of professional education of future specialists in physical therapy, ergotherapy. To achieve this goal, an analysis of research and publications was conducted. The results of the study suggest that inclusion in the content of subjective experience of future specialists in physical therapy and ergotherapy. The subjective experience of future professionals is understood as a set of emotionally colored social, educational, professional and personal situations that can fulfill an educational function. Educational content should not be a collection of socio-cultural models in the form of rules and examples of behavior. It should include the content of the subjective experience of the student as an experience of his individual life. The principles and conditions of application of personal approach in the process of professional education of future specialists in physical therapy, ergotherapy are determined. It is established that the effectiveness of vocational training depends on what position the student occupies in the process of mastering the profession. Personal approach to the professional education of future specialists in physical therapy, ergotherapy aims at ensuring the self-determination of students, creating conditions for the development and self-development of the individual in the social and professional spheres of activity. The set of characteristics identified in the study allows us to design a graduate model. The theoretical and practical significance of the graduate model of reference as an integral professional-personal characteristic is that, first, it allows us to model the content of education. Second, the development of such a model will be the basis of diagnostic techniques that determine the level of development of key skills. Third, it allows to implement a personal approach oriented approach in the process of professional education of future specialists in physical therapy, ergotherapy.

Key words: personal approach, professional education, future specialist, physical therapy, ergotherapy, professional training of physical therapists.

УДК 378.147.091.33-027.22:331.4

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-75-78

Кравченко Леся Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

Новак Лариса Леонідівна,

кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач,

Уманський національний університет садівництва, м. Умань

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті звернено увагу на домінуючі цінності сучасної молоді: збереження здоров'я й отримання гідної освіти. Підкреслено, що важливою складовою освітнього процесу є практична підготовка майбутніх фахівців. Основну увагу акцентовано на охороні праці студентів під час проходження виробничої практики на підприємствах промисловості. Після теоретичного аналізу проблеми досліджено організацію процесу охорони праці студентів до та під час проходження практики. Узагальнено та обігрунтовано основні заходи з охорони праці студентів під час проходження виробничої практики.

Ключові слова: освітній процес, здоров'язберігаючі стратегії, охорона праці, виробнича практика, інструктаж, промислові підприємства, служба охорони праці, журнал реєстрації інструктажу.

Постановка проблеми. Освіта завжди була однією із основних цінностей людини, адже саме освіта закладає у ще не сформованій молодій людині базисні цінності, формує її як особистість, закладає в ній ціннісні підвалини на все життя. Освіта – один з головних компонентів людського потенціалу, найважливіший інститут соціалізації і чинник просування молоді вгору по соціальних сходах. Освіта здатна допомогти молодим

людям успішно самореалізуватися, вбудуватися в сучасне суспільне життя, в соціально-політичну, економічну, духовну реальність. Під час вступу до закладу вищої освіти у молодій людині починається інше життя. Життя, в якому вона сама, методом спроб і помилок, визначає, що добре, а що – погано, сама ухвалює рішення і несе за них відповідальність. Тобто можна сказати, що людина приймає на себе позицію екзистенціалізму, згідно якої перед самостійними

вирішеннями індивіда ніхто не владний [1]. А це, у свою чергу, сприяє народженню дорослої самостійної особи, здатної долати труднощі, не сподіваючись ні на кого.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Молоді люди проходять черговий етап соціалізації, у ході якого вони визначаються зі своїми соціальними ролями, займають певне місце в суспільстві. Тому можна констатувати, що навчання у закладі вищої освіти сприяє соціальній і персональній ідентифікації людини. Тобто, в процесі здобування вищої освіти у молодій людини формуються сталі цінності. Вища освіта сприяє тому, що формується цілісна, «справжня» особа, в якій зовнішнє оформлення співпадає з внутрішнім змістом [4].

У дослідженні проведеному А. Жабіною, яке стосувалося системи цінностей молоді та місця освіти в одному з питань студентам були запропоновані 11 умов, що відображають різні сторони життя, і п'ятибальна шкала оцінки її значимості [3]. Із суми відповідей за критеріями «мабуть, важливо» і «дуже важливо» було отримано рейтинг значимості різних умов життя, на думку опитаних студентів. На першому місці з 95 відсотковим значенням опинилась категорія «Бути здоровою, працездатною людиною», на другому місці – категорія «Отримати вищу освіту і мати цікаву роботу».

Тобто, молоді люди покладають велику надію на освіту, щоб отримати цікаву та високооплачувану роботу, але головним для них все ж залишається здоров'я. В середньому навчання студентів у закладах вищої освіти триває 4–6 років. Тому одним з пріоритетних завдань освіти, крім надання освітніх послуг, має стати збереження і зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу, формування у них цінностей здоров'я і здорового способу життя [2].

Весь період навчання у ЗВО повинен супроводжуватись не лише активним формуванням у молоді культури здорового способу життя і здоров'язберігаючої стратегії поведінки, а також, що головне – бути спрямованим на збереження життя і здоров'я студентів, охорони праці як під час навчання так і в позанавчальний час та під час проходження практик. Практична підготовка майбутніх фахівців є предметом досліджень О.Савчук і Т.Попової. Оптимізація методичної організації практик студентів проводилась Ю. Думанським, Л. Ковальчуком та ін. Формування здорового способу життя досить ретельно висвітлюється в педагогічних, соціальних, психологічних та методичних наукових працях науковців: М. Миколайського, Г. Юраха, М. Мицкана, Л. Сушенка, Д. Венедиктова, А. Чернухи, Ю. Лисицина, С. Лапаєнка та ін. У цих та інших наукових працях і знайшла своє відображення проблематика збереження охорони праці молодого покоління під час навчання в освітніх закладах.

Однак, незважаючи на вагомий пласт наукової літератури, в останні роки науковці до цієї теми практично не зверталися, а тому проблему охорони праці в закладах вищої освіти не можна вважати повністю дослідженою.

Мета статті: визначення та аналіз заходів з охорони праці студентів закладів вищої освіти під час освітнього процесу, зокрема під час проходження виробничих практик.

Результати дослідження. Сучасному студенту дуже важко зберегти здоров'я в умовах, де він щодня піддається впливу безлічі негативних для організму чинників, що впливають як на його фізичне, так і психічне здоров'я. Говорячи про фактори, що здійснюють несприятливий вплив на здоров'я, в аспекті охорони здоров'я студентів, необхідно розділити їх на дві великі групи: фактори, безпосередньо пов'язані з освітнім процесом, освітніми закладами, та всі інші фактори, потенційно здійснюючи вплив на здоров'я студентів.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 викладено у новій редакції Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти. Це Положення визначає єдину систему організації роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу, а також

обов'язки керівників та посадових осіб щодо забезпечення безпечних та нешкідливих умов навчання, утримання і праці, запобігання травматизму.

Навчання та перевірка знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, проводяться відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15) та Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2006 року № 304) [5].

Практична підготовка студентів є невід'ємним та обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки фахівців, який сприяє закріпленню професійних знань, умінь та навичок, що були набуті студентами в університеті та їх поглибленню. Одним із видів практик є виробнича практика. Завданням такого виду практичної підготовки є розширення, поглиблення та закріплення теоретичних знань, які студенти отримали під час вивчення циклу спеціальних теоретичних дисциплін та формування вмінь практичного застосування цих знань, а також збір фактичного матеріалу для виконання курсових проектів (робіт) та випускних робіт. Виробнича практика проводиться на підприємствах на основі укладених угод. Керівники підприємств, зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Заходи, спрямовані на охорону праці студентів, що мають йти на виробничу практику, розпочинаються з інструктажу з охорони праці в закладі освіти перед направленням на підприємство. Результати інструктажу заносяться в «Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці». До оформлення і ведення такого журналу є певні вимоги: сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою; на першій сторінці журналу вказується назва підприємства, дата початку і закінчення ведення журналу; не допускається лишати в журналі незаповнені рядки; при помилковому записі не допускається користуватись гумкою або коректором; помилковий запис має бути викреслений та завірений підписом; термін зберігання журналу – 10 років з моменту закінчення.

Кожен навчальний заклад має інструкції з охорони праці для студентів, спрямованих на виробничу практику. Структура інструкцій приблизно однакова. Вона складається з наступних розділів:

- із загальних положень, в яких викладено дію поширення даної інструкції, перелік нормативних документів, на основі яких розроблено дану інструкцію, правила проходження інструктування;
- загальних вимог безпеки, в яких наведено перелік обов'язків студентів при проходженні виробничої практики;
- розділу ознайомлення з внутрішнім трудовим розпорядком підприємства (студенти під час практики зобов'язані дотримуватись режиму праці та відпочинку, що встановлені в даному підприємстві);
- вимоги безпеки перед початком роботи. У цьому розділі описані зобов'язання студента перед початком роботи: переконавшись в безпечному стані робочого місця, відсутності сторонніх і травмобезпечних предметів; переконавшись в наявності медичної аптечки, укомплектованої засобами надання першої медичної допомоги; обговорити заздалегідь з керівником практики безпечні варіанти технічних і творчих завдань; ознайомитися з правилами експлуатації спеціального обладнання, засобами мультимедіа, верстатами, механізмами і т. п.;
- вимоги безпеки під час роботи. Даний розділ регламентує зобов'язання студентів безпосередньо на робочому місці. Ці вимоги напряму залежать від спеціалізації підприємства;

- вимоги безпеки після закінчення роботи. В цьому розділі перелік зобов'язань студента-практиканта включає, крім притаманних лише даному підприємству умов і загальні для усіх підприємств – провести необхідні санітарно-гігієнічні заходи; повідомити керівника практики про закінчення роботи;

- вимоги безпеки в аварійних ситуаціях. Цей розділ регламентує правила поведінки студента у разі виникнення аварійної ситуації на даному підприємстві.

Інструкція розробляється інженером з охорони праці (начальником відділу охорони праці) та погоджується юрисконсультом або головою профспілкового комітету закладу вищої освіти. Затверджується дана інструкція ректором. Студентів, перед тим, як направляти на практику з інструкцією ознайомлює керівник практики від навчального закладу. Після ознайомлення кожен студент ставить свій підпис в журналі інструктажів, підтверджуючи цим, що прослухав всі інструкції щодо проходження виробничої практики та зобов'язується їх дотримуватись. Ставить свій підпис у відповідній колонці і керівник практики, який проводив інструктаж.

Перед тим, як студенти приступлять до проходження практики керівник підприємства видає наказ про персональний розподіл студентів на робочі місця або навчально-виробничі ділянки виробничих підрозділів; визначає відповідно до змісту робочих навчальних програм види робіт; призначає з числа інженерно-технічних працівників і кваліфікованих робітників відповідальних за проведення виробничої практики, забезпечення умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог; установлює системи оплати праці учнів, слухачів за фактично виконаний обсяг робіт відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки) та укладених із закладами освіти договорів про виробничу практику. Також керівнику варто до початку практики з'ясувати, чи є неповнолітні

серед студентів-практикантів, визначити залежно від умов роботи (важкі, шкідливі, небезпечні) тривалість робочого часу та з'ясувати виходячи з професії (видів роботи) потребу в проходженні попереднього обов'язкового медогляду.

Із моменту розподілу на робочі місця на слухачів поширюються права й обов'язки щодо виконання правил і норм охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії; правила внутрішнього трудового розпорядку та інші правила й норми, що діють на підприємстві, з відповідних професій, спеціальностей і рівнів кваліфікації робітників і службовців.

Керівник підприємства, або ж відповідальний за студентів-практикантів на підприємстві зобов'язаний: проводити зі студентами інструктажі з охорони праці, правил поведінки на робочих місцях і на підприємстві, змісту роботи чи обслуговування робочих місць або виробничих ділянок у порядку, передбаченому для працівників відповідних професій, спеціальностей підприємств; забезпечувати технічний контроль, облік виконаних кожним студентом робіт та оплату їх праці за фактично виконаний обсяг робіт відповідно до встановлених норм праці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на основі вищевикладеного матеріалу можна зробити висновок, що охороні праці молоді у ході освітнього процесу, а також під час організації та проходженні практик приділяється значна увага. Процес підпорядкований дотриманню основних нормативних документів, інструкцій та положень, що є гарантією збереження життя і здоров'я студентів під час навчання у закладах вищої освіти. Для успішної імплементації можливих змін і виключення імовірних упущень у менеджменті практики потрібне застосування функціонального моделювання чинного та пропонуваного механізмів організації практики, чому може бути присвячене подальше дослідження даного питання.

Список використаних джерел

1. Багдасарян Н. Г., Кансузян Л. В., Немцов А. А. Инновации в ценностных ориентациях студентов / Н. Г. Багдасарян, Л. В. Кансузян, А. А. Немцов // Социологические исследования, 1995. № 4. – С. 125–129.
2. Вараксин В.А., Егорычева Е.В., Чернышова И.В., Шлемова М.В. Проблема формирования культуры здоровья у студентов / Вараксин В. А. и др. // Международный студенческий научный вестник, 2015. № 5–4.; URL: <http://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=13868> (дата обращения: 22.03.2020).
3. Жабина А. О. Образование в системе ценностей молодежи / А. О. Жабина // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.tstu.ru/education/elib/pdf/st/2008/zabina.pdf> (використано 15.03.2020).
4. Митрофанова А. Три системы ценностей в современном мире / А. Митрофанова // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gumilevica.tripod.com/Matter/Article17.htm> (використано 23.03.2020).
5. Нова редакція: Положення про організацію роботи з охорони праці в закладах освіти: <https://pon.org.ua/novyny/6218-nova-redakciya-polozhennya-pro-organizaciyu-roboti-z-ohoroni-prac-v-zakladah-osviti.html>.

References

1. Bagdasarjan, N. G., Kansuzjan, L. V., Nemcov, A. A., 1995. Innovacii v cennostnyh orientacijah studentov Sociologicheskie issledovanija, 4. p. 125-129.
2. Varaksin, V.A., Egorycheva, E.V., Chernyshjova, I.V., Shlemova, M.V., 2015. Problema formirovaniya kultury zdorovja u studentov Mezhdunarodnyj studencheskij nauchnyj vestnik, 4-5. URL: <http://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=13868> (data obrashhenija: 22.03.2020).
3. Zhabina, A.O., Obrazovanie v sisteme cennostej molodezhi [Elektronnij resurs] Rezhim dostupu: <http://www.tstu.ru/education/elib/pdf/st/2008/zabina.pdf> (data obrashhenija: 15.03.2020).
4. Mitrofanova, A., Tri sistemy cennostej v sovremennom mire [Elektronnij resurs] Rezhim dostupu: <http://gumilevica.tripod.com/Matter/Article17.htm> (data obrashhenija: 23.03.2020).
5. Nova redakcija: Polozhennja pro organizaciju roboty z ohorony prac v zakladah osvity: <https://pon.org.ua/novyny/6218-nova-redakciya-polozhennya-pro-organizaciyu-roboti-z-ohoroni-prac-v-zakladah-osviti.html>.

В статье обращено внимание на доминирующие ценности современной молодежи: сохранение здоровья и получения достойного образования. Подчеркнуто, что важной составляющей образовательного процесса является практическая подготовка будущих специалистов. Основное внимание акцентировано на охране труда студентов во время прохождения производственной практики на предприятиях промышленности. После теоретического анализа проблемы исследовано организацию процесса охраны труда студентов до и во время прохождения практики. Обобщены и обоснованы основные мероприятия по охране труда студентов во время прохождения производственной практики.

Ключевые слова: образовательный процесс, здоровьесберегающие стратегии, охрана труда, производственная практика, инструктаж, промышленные предприятия, служба охраны труда, журнал регистрации инструктажа.

On research and statistic data the authors of the article have drawn attention to the dominant values of today's youth: health preservation and getting a decent education. One of the priority tasks of education should be to preserve and improve health of the educational process participants, create safe and harmless conditions for successful learning and is responsible for creating safe conditions for the educational process. It has been emphasized that practical training of future specialists is an important component of the educational process. Practice is a mandatory part of the curriculum. The purpose of productive practice type is to expand, deepen and consolidate the theoretical knowledge that students gain while studying the cycle of special theoretical disciplines and to develop skills of practical application. Productive practice differs in terms of duration and location. As a rule, it takes place at industrial enterprises, having different structure and rules in comparison to educational institutions. The main focus of the article is occupational safety during the students' productive practice. Managers of enterprises, institutions and organizations are obliged to ensure the creation of appropriate conditions, according to the rules and regulations of labour protection, safety and industrial sanitation by law. After theoretical analysis of the problem, the organization of the student's occupational safety before and during the course has been investigated. It has been stated that every educational institution has instructions for occupational safety of students sent to enterprises. The basic measures of the student's occupational safety during the course of productive practice have been summarized and substantiated: introduction to workplace training, workplace initial training at the enterprise, etc. It has been determined that the process of organizing and conducting productive practice takes place in accordance with basic normative documents, instructions and regulations, which is a guarantee of preserving life and health of students while studying in higher education institutions.

Key words: educational process, health-saving strategies, occupational safety, productive practice, workplace initial training, industrial enterprises, occupational health service, journal of labour protection briefings.

УДК 378.011.3-057.875(045):021.1:004:027.7]

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-78-80

Кухарчук Ольга Степанівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Мовчан Катерина Миколаївна,
старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ РОБОТИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається питання використання інформаційних ресурсів бібліотек у закладах вищої освіти, розкрито основні напрями застосування цифрових ресурсів. Визначено актуальність використання інформаційних ресурсів бібліотек з метою підвищення якісного рівня фахової освіти студентів та їхньої наукової діяльності. Авторами зазначено, що векторами розвитку процесів автоматизації в бібліотеці є формування інформаційного поля, надання швидкого доступу до інформації, забезпечення якісного та оперативного бібліографічно-інформаційного обслуговування користувачів. Здійснено аналіз використання ресурсів бібліотеки для навчальної та наукової діяльності. Визначено основні напрями використання електронних ресурсів. Наукова новизна дослідження полягає в опрацюванні головних завдань сучасної університетської бібліотеки, зокрема: забезпечення підтримки якості освіти, її доступності, трансформація традиційної бібліотеки на інформаційний центр, де надається широкий спектр інформаційних послуг тощо.

Ключові слова: інформаційні ресурси, вища освіта, саморозвиток, навчальна діяльність, бібліотека, інформаційна грамотність.

Постановка проблеми. Бібліотека і навчальний заклад функціонують в одному інформаційному просторі та виступають для студентів єдиним джерелом знань. Тому ефективність сприяння інноваціям в освітньо-виховному процесі значною мірою залежить і від стану партнерських відносин книгозбірні та вишу. Бібліотеку вищого навчального закладу часто називають інформаційним центром закладу освіти, оскільки вона дійсно займає особливе місце в університеті, та є інформаційною основою науково-освітнього та виховного процесів. Розуміючи це, наукова бібліотека намагається оперативно реагувати на запити, адже саме бібліотекам належить проводити роль у створенні електронних масивів наукових знань та організації доступу до них і використанні у навчанні й науковій діяльності закладу освіти[1].

Векторами розвитку процесів автоматизації в бібліотеці є формування інформаційного поля, надання швидкого доступу до інформації, забезпечення якісного та оперативного бібліографічно-інформаційного обслуговування користувачів. Головним завданням сучасної університетської бібліотеки є забезпечення підтримки якості освіти, її доступності, трансформація традиційної бібліотеки на інформаційний центр, де надається широкий спектр інформаційних послуг та не менш важливою є проблема відповідності фонду читачьким вимогам та профілю навчання ЗВО [2].

Система автоматизації бібліотечних процесів складається з декількох етапів, вибір послідовності впровадження яких залежить від потреб користувачів, можливостей бібліотеки. Запровадження в бібліотеках автоматизованої бібліотечної програми УФД/Бібліотека дає змогу за короткий термін трансформувати університетську книгозбірню на бібліотеку нової формації де фонд стає більш

доступним як в часі так і в просторі. Електронний довідково-бібліографічний апарат стає головним пошуковим елементом. В його структуру входить електронний каталог, який відображає бібліотечний фонд та призначений для пошуку інформації, підбору літератури за темою, виконання різноманітних довідок. Створення електронного каталогу значно покращує якість і швидкість пошуку, створює додаткові нетрадиційні пошукові елементи. Вносячи елементи гри, електронний каталог спонукає студентів до творчого пошуку, сприяє підвищенню їх бібліографічної грамотності.

Впровадження нових новітніх інформаційних технологій в роботу бібліотеки розширили сферу онлайн-послуг для студентів, які передбачають допомогу користувачу у пошуку інформації, оформленні джерел, передачі повнотекстових документів, пошуку видань у всесвітній електронній мережі.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Значна кількість робіт (Є. Абулкаїрової, І. Бургер, М. Вохришевої) присвячена інноваційній діяльності бібліотек ЗВО, зокрема їх інформатизації. У дослідженнях розкривається досвід упровадження й використання в бібліотеці ЗВО новітніх інформаційних технологій, створення електронних каталогів, баз даних, а також умови їх трансформації з традиційної у віртуальну та електронну бібліотеку.

Проблеми відкритого доступу активно досліджуються фахівцями бібліотечної сфери Т. Ярошенко, В. Копанєвим, І. Соколовим, С. Назарець, Т. Колесніковою які досліджували питання доступу до електронних документів. Значна кількість робіт Є. Абулкаїрової, І. Бургер, М. Вохришевої присвячена інноваційній діяльності бібліотек ЗВО, зокрема їх інформатизації. У цьому напрямі виділяються дослідження, у яких розкриваються досвід